

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 8

Засновано у 2015 році

Рівне – 2018

УДК 37 : 005.591.6

I - 66

ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 8. / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. – Рівне : РДГУ, 2018. – 357 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухолинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу історії освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухолинського;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри природничо-математичних дисциплін Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габлітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Ламанаускас В., доктор соціологічних наук, професор, директор науково-методичного Центру «Scientia Educologica», професор Шяуляйського університету (м. Шяуляй, Литовська Республіка);

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Малолєпши Елігіуш, др. хаб., професор, декан педагогічного факультету Академії імені Яна Длугоша в Ченстохові;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Потанчук Т. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Стоклоса К., доктор наук, професор, Інститут Зигмунд-Неуман (Дрезден, ФРН);

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту Херсонського державного університету;

Шмид К., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри історії і теорії виховання Жешувського університету (м. Жешув, Республіка Польща);

Шугасва Л. М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Ячук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бричок С. Б. кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Баліка Л. М. кандидат педагогічних наук, доцент теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом МОН України № 515 від 16.05.2016 р.

Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України (галузі науки – педагогічні).

Упорядники: **проф. Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.**

Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ.**

Рецензенти: **Сейко Н. А.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової і міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Кравченко О. О. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №9 від 25 жовтня 2018 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

ЗМІСТ

Павелків Р. В. Генеза рефлексії як психологічного механізму морального розвитку особистості.....	6
Сяо Су Ім'я Василя Сухомлинського – поза часом і простором.....	16
Басіладзе Н. А. В. О. Сухомлинський про любов, шлюб і сім'ю.....	28
Пантюк Т. І., Пантюк М. П. Неформальна освіта як складова освіти впродовж життя: сутність, значення, перспективи.....	40
Панчук І. І. Особистість віруючого-протестанта волинського регіону: «від досвіду маргінальності до свідомої соціалізації».....	49
Петренко О. Б. Трансформація ідеї материнської педагогіки: від Я. А. Коменського до В. О. Сухомлинського.....	62
Пустовіт Г. П. Компетентнісний підхід як ціннісний конструкт освіти особистості в закладах позашкільної освіти.....	82
Сойчук Р. Л. Відповідальність як найважливіша характеристика зростаючої особистості.....	96
Антонець М. Я., Борова В. Є. Розвиток мовлення дітей передшкільного віку у творчій спадщині Василя Сухомлинського.....	106
Баліка Л. М. Роль шкільної бібліотеки у формуванні інтересу до читання у творчій спадщині В. О. Сухомлинського.....	117
Боровець О. В. Ідеї інклюзивного навчання у педагогічній спадщині В. Сухомлинського.....	126
Бричок С. Б. Погляди Василя Сухомлинського на проблему вивчення особистості дитини	132
Будз І. Ф. Teacher's role in the process of identification and classroom approach of gifted and talented education in great Britain....	144
Гринькова Н. М., Степанчук Р. Б., Кавка Ю. Я. Фізичне виховання дітей та молоді у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	151
Гудовсек О. А. Професійна підготовка вчителів образотворчого мистецтва в країнах Європи.....	157
Дзюбишина Н. Б. До проблеми формування дослідницької компетентності у студентів художньо-педагогічного факультету.....	167
Колупасєва Т. Є. Використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського у підготовці вчителя Нової української школи.....	176
Маліновська Н. В. Актуалізація лінгводидактичних ідей Василя Сухомлинського у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	186
Петренко С. В. Формування творчої особистості майбутнього учителя Нової української школи: актуалізація ідей В. О. Сухомлинського.....	193
Рего Г. І. Передумови становлення і розвитку альтернативної педагогіки в Угорщині	202

Сергеева Н. В. Теоретичні засади супроводу позитивного спілкування підлітків із сімей вимушених переселенців.....	212
Сивохоп Я. М. Теоретична складова методики формування здорового способу життя учнів 6–9 класів у процесі спортивно-красознавчої роботи у закладах позашкільної освіти	220
Сілков В. В., Сілкова Е. О. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до формування умінь розв’язувати сюжетні задачі у молодших школярів.....	231
Стельмашук Ж. Г. Актуальність ідей В. О. Сухомлинського у контексті завдань Нової української школи.....	243
Сяська І. О. Сутність екологічної компетентності та особливості її формування у майбутнього учителя природничих дисциплін.....	251
Федоришин О. П. Social support for students with disabilities via education in Ontario, Canada.....	259
Ціпан Т. С. Провідні ідеї патріотичного виховання В. Сухомлинського у контексті сучасної освіти і виховання.....	272
Шалівська Ю. В. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	284
Шелюк Г. В., Ярова О. А. Методичне забезпечення викладання математики: актуалізація досвіду церковнопарафіяльних шкіл (кінець ХІХ – початок ХХ ст.).....	292
Доробки молодих науковців	
Бондарець М. А. Організація виховання педагогічно занедбаних дітей та підлітків у творчій спадщині В. О. Сухомлинського.....	304
Мартянова М. Є. Педагогічний вплив художньої літератури на формування особистості за концепцією Алена.....	313
Павленко А. М. Формування та становлення особистості дітей-сиріт в будинках сімейного типу	321
Поліщук І. В. Проблема національно-патріотичного виховання у педагогічній спадщині Т. Д. Дем’янюк.....	327
Станіславчук Н. І. Роль етичної компетентності при підготовці майбутніх вчителів іноземної мови.....	338
Столярчук Л. І., Столярчук О. В., Мазурок І. В. Потенціал педагогічного коледжу в утвердженні громадянської компетентності: погляд куратора.....	345

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. В статті розглядаються педагогічні ідеї видатного українського педагога В.Сухомлинського в контексті розбудови нової української школи, підготовки сучасного вчителя, нового змісту освіти, орієнтованого на формування ключових компетентностей життя, педагогіки партнерства, що ґрунтується на взаємоповазі між усіма учасниками освітнього процесу, індивідуального підходу до задоволення потреб кожного учня, створення сучасного освітнього середовища, що стимулюватиме вивільнення творчого потенціалу як учнів, так і педагогів.

Ключові слова: В. О. Сухомлинський, нова українська школа, умотивований учитель, педагогіка партнерства, виховання на цінностях, сучасне освітнє середовище.

Постановка проблеми. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського є невичерпним джерелом мудрості. Вона спонукає до роздумів, наукових пошуків та творчих звершень. Звертаючись до наукових напрацювань видатного педагога, можна знайти відповіді на запитання, які виникають в освітньому процесі в умовах становлення нової української школи. Незважаючи на те, що час минає, змінюються освітні технології, однак теоретико-практичні рекомендації В. О. Сухомлинського не втрачають своєї актуальності, а, навпаки, в умовах сьогодення набувають нового звучання. Інший зміст освіти, методика навчання та освітнє середовище – такі основні складові нової української школи. Виходячи з Концепції «Нової української школи», пропонуються такі зміни:

- новий зміст освіти, орієнтований на формування ключових компетентностей життя;
- педагогіка партнерства, що ґрунтується на взаємоповазі між усіма учасниками освітнього процесу;
- умотивований учитель, який має необхідні кваліфікації і стимули, щоб стати лідером змін;
- орієнтація на неповторність особистості й індивідуальний підхід до задоволення потреб кожного учня;
- виховання на цінностях як інтегральна складова освітнього процесу;
- створення сучасного освітнього середовища, що стимулюватиме вивільнення творчого потенціалу як учнів, так і педагогів [18].

Аналіз досліджень з проблеми. У практиці нової української школи в Україні освітяни все більше скеровують свої погляди до творчого

доробку видатного педагога-гуманіста В. О. Сухомлинського. Аналіз наукових джерел свідчить про численні дослідження її вітчизняними та зарубіжними науковцями, серед яких М. Антоненць, І. Бех, О. Білюк, А. Богущ, В. Деркач, В. Завіна, І. Зязюн, Б. Кваша, Г. Калмиков, В. Кузь, В. Майборода, А. Розенберг, В. Риндак, О. Савченко, О. Сухомлинська, М. Сметанський, С. Соловейчик, О. Петренко та ін. [3, 4, 5, 16].

Наукові праці нашого видатного земляка також досліджують Х. Франкос і М. Ціандзі (Греція), В. Іфферт, Р. Штайник, Е. Гартман (Німеччина), М. Біблюк, С. Лашин (Польща), Л. Мілков (Болгарія), Бі Шуджі, Ван Ігао (Китай), А. Кокеріль (Австралія) та ін.

Мета статті: обґрунтувати методiku використання педагогічної спадщини В. Сухомлинського у процесі підготовки вчителя нової української школи.

Постановка завдання: У статті зроблена спроба провести педагогічний аналіз творчої спадщини В. О. Сухомлинського в процесі підготовки вчителя нової української школи, дослідити особливості комплексного підходу до особистісно-професійного розвитку вчителя в умовах реформування нової української школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спадщина В. О. Сухомлинського стосується найважливіших проблем «нової української школи» і допомагає їхньому вирішенню на рівні вимог сучасної наукової педагогіки. Важливого значення вони набувають у професійній підготовці особистості майбутнього вчителя.

Особливе значення мають ідеї В. Сухомлинського для початкової школи, яка нині розпочала перехід до нової структури та змісту освіти, заснованому на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві.

Першочерговим завданням нової української школи є становлення вчителя, формування в педагогів інтересу до інновацій з метою створення таких умов, «щоб дитина в початковій школі була думачою, активним здобувачем знань, допитливим шукачем істини, мандрівником у світі пізнання», «У школі, – зазначав Василь Олександрович, – навчають не тільки читати, писати, рахувати, мислити, пізнавати світ, багатства науки й мистецтва. У школі учать жити». [15, т.2, с.337]

«Нова українська школа – це школа для життя у XXI столітті, – зазначає міністр освіти і науки України Л. Гриневич, – як зміняться технології, як розвивається суспільство, зараз ми не можемо точно знати, з якими викликами зустрінуться діти, які зараз навчаються у школі. Тому ми хочемо перейти від школи, яка напихає дітей знаннями, які дуже швидко застарявають, до школи, яка вчить знання використовувати». Майбутній випускник – це інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя, цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення, патріот з активною позицією, який діє згідно з моральними принципами і здатний

приймати відповідальні рішення.

У Концепції 12-річної школи сказано: «Школа – це простір життя дитини». І це дійсно так, бо який буде мікроклімат простору, такою буде і вихована особистість. Педагогічне кредо вчителя, його основна ідея – постійно вчити, допомагати і спостерігати за життям своїх вихованців, розвивати їхні найкращі якості, а не фіксувати помилки і слабкість дітей [5, с. 11].

Україна тільки стає на шлях реформ, а реформа середньої освіти орієнтована на те, щоб підготувати всебічно розвинену, здатну до критичного мислення цілісну особистість, патріота з активною позицією, інноватора, спроможного змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя.

Ключовою фігурою модернізації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах є вчитель, чий рівень має забезпечити дієвість інноваційного розвитку освіти.

Велику увагу у своїх працях В. Сухомлинський приділяв професії вчителя. Він вважав її особливою, близькою до науково-дослідницької діяльності. Сучасний педагог має аналізувати факти, передбачати наслідки виховного впливу, інакше він перетвориться на ремісника.

Справжній педагог, за твердженням В. Сухомлинського, по-перше, має любити дітей, радіти можливості спілкуватися з ними; по-друге, повинен бути кваліфікованим фахівцем, по-третє, розумітися у педагогіці і психології; по-четверте, досконало володіти методикою викладання. Всі ці ідеї відображені у Концепції «Нової української школи» [2].

Ключову роль у створенні школи для дитини вчений відводив постаті вчителя, його психолого-педагогічній та фаховій підготовці. У своїй педагогічній спадщині В. О. Сухомлинський неодноразово звертався до сутності й соціальних функцій професійної діяльності вчителя як наставника дітей, посередника між дитиною та соціумом. «Головне, – підкреслював педагог, – це віра в людину, чутливість до всього хорошого в ній. Висока моральність учителя стає нині найважливішою умовою його педагогічної майстерності. Улюбленим і авторитетним учитель стає не тільки тому, що досконало знає свій предмет, а й тому, що, глибоко люблячи його, поєднує у своєму серці цю любов з любов'ю до людини-дитини» [10, т. 5, с. 114]. Василь Олександрович відстоював гуманістичну позицію педагога, який повинен сприймати дитину такою, якою вона є. На думку В. О. Сухомлинського, саме від особи вчителя, від його ідейного багатства, вірності правді життя залежить моральне обличчя молодої людини, її поведінка, ставлення до добра і зла. І сьогодні гордо і піднесено звучать слова Василя Олександровича: «Учитель є для молодого покоління зразком постійного зростання, інтелектуального збагачення. Учитель-вихователь повинен втілювати в собі все найкраще, чого досяг народ» [8, с. 122].

Українська школа буде успішною лише тоді, коли до неї прийде

успішний вмотивований учитель. Суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя. У Концепції «Нова українська школа» пропонуються такі зміни:

- Новий зміст освіти, заснований на формуванні ключових компетентностей життя, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві.

- Умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно.

- Наскрізнний процес виховання, який формує цінності.

- Децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію.

- Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

- Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.

- Нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя.

- Справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.

В основі Концепції – творчий та відповідальний вчитель, який постійно працює над собою. Суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя. Учителі вивчатимуть особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи до управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Учитель отримає право вибору місця і способу підвищення кваліфікації, як і передбачено Концепцією: «Найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдських цінностей. Нова українська школа буде формувати ціннісні ставлення і судження, які слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством» [2, с. 19].

Актуальними в умовах сьогодення є погляди В. О. Сухомлинського на професію вчителя і шляхи розвитку його фахової майстерності. На його думку, головним змістом професійних знань є ґрунтовне знання предмета, методики його викладання, знання педагогіки і психології: «вчителеві треба знати значно більше, ніж вимагає програма» [8, Т. 4, с. 55], «знайте в сто разів більше, ніж даєте учням на уроках», «без твердого психологічного ґрунту нема педагогічної культури» [8, Т. 4, с. 455], «кожний рік повинен збагачувати технічну лабораторію педагогічної праці» [8, Т. 2, с. 511].

Поєднання практики з елементами наукового дослідження Василь Олександрович вважав вищим етапом педагогічної творчості: «стає майстром педагогічної праці звичайно той, хто відчув себе дослідником»

[8, Т. 4, с. 471], «постійне поповнення наукових знань дуже важлива умова багатого інтелектуального життя учнівського колективу, передумова високого наукового рівня викладання основ наук» [8, Т. 4, с. 220]. «Чим більше знає вчитель, – зазначав В. О. Сухомлинський у праці «Павлівська середня школа», – чим частіше й успішніше відкриває він перед учнями горизонт науки, тим більшу допитливість і жаждою до знань виявляють учні...» [12, с.155].

«Учительська професія, – писав В. О. Сухомлинський, – це людинознавство, постійне, що не припиняється, проникнення в складний духовний світ людини. Чудова риса – постійно відкривати в людині нове, дивуватися новому, бачити людину в процесі її становлення – один із тих коренів, що живлять покликання до педагогічної праці. Я твердо переконаний, що цей корінь закладається в людині ще в дитинстві й отрочстві, закладається й у родині, і в школі. Він закладається турботами старших – батька, матері, учителя, які виховують дитину в душі любові до людей, поваги до людини». Саме так формувалася педагогічний талант самого В. Сухомлинського, джерело якого – любов до дітей, глибока віра в можливість виховання кожної дитини так, щоб не потрібно було потім виправляти допущені в ранньому дитинстві помилки.

Педагог розмірковував над тим, що «праця вчителя ні з чим не порівнювана. Ткач уже через годину бачить плоди своєї праці; сталевар через декілька годин радіє вогненному потоку металу; орач, сіятель, хлібороб через кілька місяців милуються колоссям і зерном, вирощеним у полі... Учителю потрібно трудитися роки й роки, щоб побачити предмет своєї творчості; буває, що проходять десятиріччя і ледве починає виділятися те, що замислив; ніхто частіше від учителя не буває незадоволеним; у жодній праці помилки і невдачі не призводять до таких важких наслідків, як в учительській».

«Учителю потрібно володіти величезним талантом любові до людини, безмежною любов'ю до своєї праці й перш за все до дітей, щоб на довгі роки зберегти бадьорість духу, ясність розуму, свіжість вражень, сприйнятливості почуттів – без цих якостей праця педагога перетвориться в муку».

Сучасні вимоги до особистості вчителя саме закладені у педагогіці В. Сухомлинського.

Найсуттєвішою умовою успішності проведення реформ є оптимальна організація процесу поширення освітніх нововведень. Воно може бути досягнуто шляхом реалізації таких завдань:

1. Формування творчого колективу вчителів.
2. Створення умов для розвитку творчого потенціалу вчителя.
3. Вивчення та впровадження нових технологій.
4. Розробка шляхів реалізації питань, щодо впровадження ідей В. Сухомлинського у початковій ланці.
5. Дати вчителям можливість реалізувати власні творчі здібності

[19].

Для того, щоб якісно організувати освітньо-виховний процес за новим Державним стандартом початкової загальної освіти, вчитель повинен:

- Знати і розуміти вимоги Державного стандарту початкової загальної освіти.

- Опрацювати і використовувати на практиці методики, які дозволяють реалізувати інтегрований, діяльнісний та компетентнісний підходи.

- Уміти складати власну навчальну програму, якісно заповнювати резервні години типових навчальних програм.

- Створювати комфортне освітнє середовище для учнів класу та ефективно його застосовувати.

Впровадження педагогічного досвіду В. Сухомлинського в початковій освітній ланці спрямоване на формування високоморальної, творчої особистості, становлення громадянина і патріота України. «Уся система навчання і розумового розвитку у нинішній школі потребує докорінного наукового вдосконалення», – зазначав В. Сухомлинський ще у радянські часи. У його працях чимало напрямів педагогічного пошуку, тому й сьогодні, працюючи за покликанням учителі, можуть знайти там безліч цінних порад [11, с. 262].

Основні ідеї, які розвинув Василь Олександрович в таких загальновідомих творах, як «Серце віддаю дітям» (1968 – НДР, 1969 – Україна) [13], «Павлівська середня школа» (1969) [12], «Народження громадянина» (1970), «Сто порад учителям» [7], та інших працях, – це любов до дитини; розвиток творчих сил кожної окремої особистості в умовах колективної співдружності на основі етико-естетичних цінностей, інтересів, потреб, який спрямований у кінцевому підсумку на творчу працю; культ природи; розробка демократичних педагогічних засобів і методів навчання й виховання (повага, заохочення, опора на позитивне, моральне покарання); звернення до внутрішнього світу дитини; розвиток ідеї «радість пізнання», тобто емоційне сприйняття процесу навчання; демократизація структури управління навчально-виховним процесом у школі (психологічний і педагогічний семінари, школа для батьків тощо) [8, с. 384]. Усі наукові праці В. Сухомлинського пронизані любов'ю до дітей, а його ідейні постулати спрямовані на формування та розвиток творчих здібностей учнів.

В. Сухомлинський всебічно розкрив роль і значення школи як об'єктивного фактора виховання особистості. Школа – це місце, де дитина повинна відчувати щастя, повноцінність свого духовного життя, радість праці і творчості. До школи він підходив діалектично – від «школи під голубим небом», школи природи, чуттєвого, емоційно-конкретного сприйняття світу до школи як джерела духовності, культури, моральних цінностей, місця розв'язання протиріч і конфліктів [17, с. 159]. Як зазначав

педагог у книзі «Серце віддаю дітям», «школа стає справжнім осередком культури лише тоді, коли в ній панують 4 культи: культ Батьківщини, культ людини, культ книжки і культ рідного слова» [13,с.156].

Саме Концепція «Нової української школи» пропонує нам сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, про які так мріяв В. Сухомлинський. Це педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками, орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм, нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя; це спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична грамотність; компетентності в природничих науках і технологіях; соціальні і громадянські компетентності; інформаційно-цифрова компетентність; уміння навчатися впродовж життя; загальнокультурна грамотність; підприємливість; екологічна грамотність і здорове життя.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проведений аналіз педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського показав різноманітність підходів до її використання в процесі підготовки вчителів нової української школи. Доведено, що наукові підходи В. Сухомлинського до проблеми підготовки вчителя до педагогічної діяльності є багатоаспектними і їх можна реалізувати в нових умовах оптимізації освітньо-виховного процесу нової української школи. А ідеї В. Сухомлинського стосовно того, що в школі повинні панувати культ Батьківщини, культ Людини, культ Книжки, культ Рідного Слова мають стати засадничим принципом реформування сучасної школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian)
2. Концепція нової української школи: Рішення колегії МОН України від 27.10.2016 №10. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf> (in Ukrainian)
3. Антонєць М. Я. Проблеми педагогічної творчості вчителя у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського / М. Я. Антонєць // Рідна школа. — 2006. - № 9. - С. 7-10.
4. Баранюк І. Г. В.О. Сухомлинський про особливості становлення педагогічної майстерності вчителя як передумови формування його професіоналізму / І.Г.Баранюк // Вісник Черкаського університету. – Черкаси : ВВ ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. – Вип. 127. – С. 10–16.
5. Кічук Н. Творча особистість учителя у педагогічній спадщині В. Сухомлинського / Н. Кічук // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка: Педагогіка. – 2002. – № 5. – С. 10–11.

6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах. Том 3 / В. О. Сухомлинський. – К.: «Радянська школа», 1997. - 670 с.
7. Сухомлинський В. О. Сто порад учителів / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа., 1988. – 310 с.
8. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5- ти томах [текст] – В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа. – 1976-1977.
9. Сухомлинський В. О. Роль особи вчителя в духовному житті колективу та особистості. — Т. 1. — К., 1976.
10. Сухомлинський В. О. Людина неповторна. Вибрані твори: В 5 т. Статті. / В. О. Сухомлинський – К. : Рад. шк.,1977.
11. Сухомлинський В. О. Розвиток індивідуальних здібностей і нахилів учнів / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / - К.: Рад.шк.,1977
12. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа. Вибрані твори. В 5 т./ Сухомлинський В. О. – К. : Рад. шк., 1977.
13. Сухомлинський В. О. Серце відаю дітям. – К.: Рад. шк., 1968. – 198с.
14. Сухомлинський В. О. Сто порад учителів / В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1988. – 310 с.
15. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи. Вибрані твори: В 5 т. / В. О. Сухомлинський – К. : Радянська школа, 1977.
16. Сухомлинська О. В. Василь Олександрович Сухомлинський – наукова біографія / О. В. Сухомлинська // Укр. пед. в персоналіях : у 2-х т. – К. : Либідь, 2005 – Т. 2. – С. 380–386.
17. Український педагогічний словник / [ред. С. Гончаренка]. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.
18. Нова українська школа [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczia/pdf>
19. Тимченко А. А. Використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського у викладанні історико-педагогічних дисциплін [Електронний ресурс] / Режим доступу file:///C:/Users/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%87/Desktop/Downloads/Nvmdup_2014_1.47_61.pdf

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" vid 05.09.2017 No 2145-VIII. URL: [The Law "On Education"]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian).
2. Kontseptsia novoi ukrainskoi shkoly [The Concept of the New Ukrainian School]; Rishennia kolehii MON Ukrainy vid 27.10.2016 #10. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf> (in Ukrainian).

3. Antonets M. Ya. Problemy pedahohichnoi tvorchosti vchytelia u pedahohichnii spadshchyni Vasylia Sukhomlynskoho [Problems of Pedagogical Creativity of the Teacher in the Pedagogical Heritage of Vasyl Sukhomlynsky] / M. Ya. Antonets // Ridna shkola. — 2006. — No 9. — S. 7-10. (in Ukrainian)
4. Baraniuk I. H. V. O. Sukhomlynskyi pro osoblyvosti stanovlennia pedahohichnoi maisternosti vchytelia yak peredumovy formuvannia yoho profesionalizmu [V. O. Sukhomlynskyi about the Peculiarities of the Formation of Teacher's Skills as a Prerequisite for the Formation of his Professionalism] / I. H. Baraniuk // Visnyk Cherkaskoho universytetu. — Cherkasy : VV ChNU im. Bohdana Khmelnytskoho, 2008. — Vyp. 127. — S. 10–16. (in Ukrainian)
5. Kichuk N. Tvorchak osobystist uchytelia u pedahohichnii spadshchyni V. Sukhomlynskoho [Creative Personality of the Teacher in the Pedagogical Heritage of V. Sukhomlynskyi] / N. Kichuk // Naukovi zapysky TDPU im. V. Hnatiuka: Pedahohika. — 2002. — No 5. — S. 10–11. (in Ukrainian)
6. Sukhomlynskyi V. O. Vybrani tvory v 5 tomakh. Tom 3 [Selected Works in 5 volumes. Vol.3] / V. O. Sukhomlynskyi. — K.: “Radianska shkola”, 1997. — 670 s. (in Ukrainian)
7. Sukhomlynskyi V. O. Sto porad uchytelevi [One Hundred Tips for the Teacher/ V.O.Sukhomlynskyi. — K.: Radianska shkola. 1988. — 310 s. (in Ukrainian)
8. Sukhomlynskyi V. O. Vybrani tvory v 5-ty tomakh [tekst][[Selected Works in 5 volumes [text] — V. O. Sukhomlynskyi. — K. : Radianska shkola. — 1976-1977. (in Ukrainian)
9. Sukhomlynskyi V. O. Rol osoby vchytelia v dukhovnomu zhytti kolektyvu ta osobystosti [The Role of the Teacher's Personality in the Spiritual Life of the Team and Personality] . — T. 1. - K., 1976. (in Ukrainian)
10. Sukhomlynskyi V. O. Liudyna nepovtorna. Vybrani tvory: V 5 t. Statti.[A Man is Unique. Selected Works: In 5 vol. Articles] / V. O. Sukhomlynskyi — K. : Rad. shk.,1977. (in Ukrainian)
11. Sukhomlynskyi V. O. Rozvytok individualnykh zdbnostei i nakhyliv uchniv [Development of Individual Abilities and Students' Inclinations] / V. O. Sukhomlynskyi // Vybrani tvory v piaty tomakh / - K.: Rad.shk.,1977 (in Ukrainian)
12. Sukhomlynskyi V. O. Pavlyska serednia shkola. Vybrani tvory. V 5 t.[Pavlysh secondary School. Selected Works. In 5 vol.] / Sukhomlynskyi V. O. — K. : Rad. shk., 1977. (in Ukrainian)
13. Sukhomlynskyi V. O. Sertse viddaiu ditiam [I give my heart to children]. — K.: Rad. shk., 1968. — 198 s. (in Ukrainian)
14. Sukhomlynskyi V. O. Sto porad uchytelevi [One Hundred Tips for Teacher]/ V. O. Sukhomlynskyi. — K.: Radianska shkola, 1988. — 310 s. (in Ukrainian)

15. Sukhomlynskyi V. O. Rozмова z molodym dyrektorom shkoly. Vybrani tvory: V 5 t. [A Conversation with a Young School Headmaster. Selected Works: 5 vol.] / V. O. Sukhomlynskyi – K. : Radianska shkola, 1977. (in Ukrainian)
16. Sukhomlynska O. V. Vasyl Oleksandrovych Sukhomlynskyi – naukova biohrafiiia [Vasyl Sukhomlynskyi – scientific biography] / O. V. Sukhomlynska // Ukr. ped. v personaliiakh : u 2-kh t. – K. : Lybid, 2005 – T. 2. – S. 380–386. (in Ukrainian)
17. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary] / [red. S. Honcharenka]. – K. : Lybid, 1997. – 374 s. (in Ukrainian)
18. Nova ukrainska shkola [The New Ukrainian School] [Elektronnyi resurs]- Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczia/pdf> (in Ukrainian)
19. Tymchenko A. A. Vykorystannia pedahohichnoi spadshchyny V.O.Sukhomlynskoho u vykladanni istoryko-pedahohichnykh dystsyplin [Use of V.O.Sukhomlynsky's Pedagogical Heritage in the Teaching of Historical and Pedagogical Disciplines] [Elektronnyi resurs] / Rezhym dostupu file:///C:/Users/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D1%87/Desktop/Downloads/Nvmdup_2014_1.47_61.pdf (in Ukrainian)

Аннотация. В статье раскрыты педагогические идеи выдающегося украинского педагога Василия Сухомлинского в контексте развития Новой украинской школы, подготовки современного учителя, нового содержания образования, ориентированного на формирование ключевых компетентностей жизни, педагогики партнерства, основанной на взаимоуважении между всеми участниками образовательного процесса, индивидуальный подход к удовлетворению потребностей каждого ученика, создание современной образовательной среды, которая призвана стимулировать освобождение творческого потенциала как учеников, так и педагогов.

Ключевые слова: В. А. Сухомлинский, новая украинская школа, мотивированный учитель, педагогика партнерства, воспитание на ценностях, современное образовательное пространство.

Abstract. The article deals with the pedagogical ideas of the outstanding Ukrainian teacher V. Sukhomlynskyi in the context of the development of the new Ukrainian school, the preparation of a modern teacher, a new content of education, focused on the formation of key life competencies, pedagogy of a partnership, based on mutual respect among all participants in the educational process, an individual approach to satisfaction the needs of each student, the creation of a modern educational environment that will stimulate the liberation of the creative potential of both students and teachers. All V. Sukhomlynskyi's

scientific works are imbued with love for children; his ideological postulates are aimed at the formation and development of creative abilities of students. Responsible pedagogical approach used by V. Sukhomlinsky during the whole period of studying at school is worthy of attention. The Concept of the “New Ukrainian School” offers a modern educational environment that will provide the necessary conditions, means and technologies for teaching students and educators, a great teacher and scientist V. Sukhomlynskyi dreamed about.

Key words: V. O. Sukhomlynskyi, new Ukrainian school, a motivated teacher, partnership pedagogy, education on values, modern educational environment.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2018

Н. В. Маліновська

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНИХ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу проблеми підготовки майбутніх вихователів до професійно-мовленнєвої діяльності у контексті лінгводидактичних ідей В.Сухомлинського. Розкрито сутність і структуру поняття «готовність до творчого використання лінгводидактичної спадщини В.Сухомлинського у практиці сучасного дошкільного закладу». Обґрунтовано педагогічні умови актуалізації і реалізації лінгводидактичних ідей В.Сухомлинського у підготовці фахівців дошкільного профілю.

Ключові слова: лінгводидактична спадщина, лінгводидактичний концепт, підготовка фахівців дошкільного профілю.

Постановка проблеми: Сучасні реалії та орієнтація українського суспільства на демократичні принципи зумовлюють необхідність змін у системі підготовки педагогічних кадрів. Виконання завдань, окреслених у Базовому компоненті дошкільної освіти, спрямовує діяльність закладу вищої освіти на підготовку компетентних, конкурентоспроможних вихователів, здатних до успішного виконання професійної діяльності, спроможних забезпечити гуманізацію виховного простору дітей дошкільного віку, зробити дошкільний заклад осередком добра, творчості, світла та людяності. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема використання педагогічної спадщини Василя Сухомлинського у процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільного профілю.

Аналіз останніх досліджень з проблеми: Шляхи удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів розглядалися у дослідженнях Л. Артемової, А. Богуш, Г. Беленької,

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 8

Упорядники:
проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.

Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ

Підписано до друку 25.10.2018 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,7. Замовлення №204/1. Наклад 300

I – 66 **Інноватика у вихованні** : зб. наук. пр. Вип. 8. / упоряд.
О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан,
Н. М. Гринькова та ін. – Рівне : РДГУ, 2018. – 357с.

УДК 37 : 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
ВРМ-ПОЛІГРАФ
вул. Буковинська, 3, м. Рівне, 33000;
тел.: 0362-64-21-34